

JAARVERSLAG TROPISCHE KAS 2020

Het jaarverslag over 2020 ziet er anders uit dan gebruikelijk, omdat de Tropische Kas in 2020 vanwege corona slechts enkele weekenden open geweest voor bezoekers. Er zijn geen rondleidingen geweest en we hebben geen groepen kunnen ontvangen.

Ondanks het gebrek aan bezoekers is 2020 toch een waardevol jaar geweest voor de Tropische Kas omdat we het voor 2020 geplande groot onderhoud aan het dak van de Plantenkas hebben kunnen uitvoeren. Vandaar dat het activiteitenverslag dat van dit project is gemaakt voor het Iepen Mienskip Fonds deel uitmaakt van dit jaarverslag.

Covid-19 raakte de gehele maatschappij en al het maatschappelijk leven. Zo ook de Tropische Kas en de exploitatie daarvan. Gedurende het hele jaar is sprake geweest van aangepast beheer en onderhoud. De betrokken vrijwilligers behoren qua leeftijd grotendeels tot potentiële risicogroepen. In het kader van de algemeen geldende maatregelen en het bijzondere risico voor de vrijwilligers is het bestuur actief geweest en gebleven in het organiseren van veilige omstandigheden waaronder de vrijwilligerswerkzaamheden zoals beheer en onderhoud van het complex doorgang konden vinden.

In de zomermaanden van 2020 is het bestaande - in deplorabele staat verkerende - polycarbonaat dak op de plantenkas vervangen door een hoogwaardig en zonwerend glazen dak, zodat er de komende veertig jaar geen groot onderhoud nodig zal zijn. Dit is zonder meer een belangrijke mijlpaal te noemen in de geschiedenis van het kassencomplex. Mede omdat er toch geen bezoekers waren in de kas, hebben we de gelegenheid te baat genomen om ook andere onderhoudswerkzaamheden uit te voeren op het kassencomplex.

De planten op het kassencomplex hebben zich niets aangetrokken van corona. De verzorging van de planten is dan ook niet anders verlopen dan in andere jaren. In het bijzonder tijdens de lange droge periode van de afgelopen zomer was alleen al het water geven van de planten een haast dagelijks terugkerende klus. De vrijwilligers van onze groengroep waren dan ook net als in andere jaren wekelijks een dagdeel bezig op het kassencomplex om de planten te verzorgen.

In 2020 waren er twaalf bestuursvergaderingen, waarvan negen digitaal. Er zijn geen bestuurswisselingen geweest. De belangrijkste onderwerpen van gesprek waren de vernieuwing van het dak en alle perikelen rond corona: was het mogelijk en verantwoord om de kas coronaproof open te stellen voor publiek en hoe daarbij de veiligheid van de vrijwilligers te waarborgen?

Corona heeft gelukkig geen noemenswaardige financiële gevolgen gehad voor de Tropische Kas. De opbrengsten waren weliswaar aanzienlijk lager dan normaal omdat er geen bezoekers waren, maar daar staat tegenover dat er ook minder kosten waren: geen kosten voor activiteiten, geen kosten voor marketing en pr, geen vrijwilligesuitje. Voor het dakproject waren separate fondsen geworven die geen onderdeel zijn van de reguliere exploitatie.

We hopen in 2021 weer open te kunnen gaan voor bezoekers. De Tropische Kas blijft een belangrijke trekpleister, op de prachtige plek verscholen in de overtuin van het Lycklamahûs, met enthousiaste vrijwilligers. Een plek en activiteiten waaraan velen een plezierige en zingevende tijdbesteding ontleen.

Het bestuur.

Activiteitenverslag
Duurzaam dak
tropische plantenkas
Beetsterzwaag

In de zomer van 2020 is het project *Duurzaam dak tropische kas Beetsterzwaag* uitgevoerd. Dankzij de steun van een aantal fondsen is hiermee een lang gekoesterde wens in vervulling gegaan. Oorspronkelijk was het de bedoeling om na de bouwvak in augustus 2020 te starten met het project. Het idee hierachter was dat het kassencomplex vanaf eind april (koningsdag) tot aan begin augustus eerst ruim drie maanden open kon zijn voor publiek.

Doordat in maart 2020 de coronaepidemie uitbrak liep het anders. We hebben het bouwproject naar voren gehaald, in de hoop dat we aan het eind van de zomer weer publiek zouden kunnen ontvangen. Dit laatste zat er helaas niet in omdat de corona-epidemie veel langer duurt dan verwacht.

Gelukkig is ondanks corona toch gelukt om het bouwproject uit te voeren. Dat het kassencomplex op twee weekenden na in 2020 niet open is geweest voor publiek, had zelfs bepaalde voordelen want er was daardoor minder tijdsdruk om het project snel uit te voeren.

In het weekend van 6 juni hebben vrijwilligers het dak van de oude kas gesloopt. De weken hiervoor was de kas al helemaal leeggehaald. De planten uit de kas hebben tijdelijk een plekje gekregen in één van de orangerieën.

Tijdens het slopen bleek dat het houtwerk nog veel rotter te zijn dan we verwacht hadden. Niet alleen de opbouw was verrot, maar ook het voorportaal moest deels gesloopt worden en vervangen door nieuw houtwerk. De oude buizen van de verwarmingsinstallatie bleken daarentegen nog verrassend goed te zijn. Deze zijn door de vrijwilligers wel allemaal opnieuw geschilderd.

Begin juli is kassenbouwer VOKA aan het werk gegaan. Er is eerst een nieuwe staalconstructie aangebracht waarna het glas is geplaatst. In augustus is de kas twee weekenden open geweest voor publiek. Vanwege corona was het lastig om vrijwilligers te vinden die bereid waren de bezoekers te ontvangen, hebben we de openstelling na twee weekenden helaas weer moeten beëindigen. Na de bouwvak eind augustus heeft VOKA de draad weer opgepakt en de laatste zaken afgemaakt waarna vrijwilligers de kas weer hebben ingericht.

Het oorspronkelijke idee om in september of oktober 2020 een feestelijke 'opening' van het nieuwe dak te organiseren, kon eveneens niet doorgaan vanwege corona. In plaats hiervan is er een kleinschalig koffie-met-taart moment voor de vrijwilligers geweest en een beperkte openstelling alleen voor leden van onze vereniging en burens die vlakbij kassencomplex wonen.

In het najaar heeft installatiebedrijf van der Linde de CV vervangen en de elektriciteit aangelegd in de nieuwe kas. VOKA moest nog een keertje terugkomen om een condensprobleem op te lossen. Vrijwilligers hebben de hemelwaterafvoer aangelegd.

Eind oktober was het werk gedaan en is het hele kassencomplex zoals te doen gebruikelijk klaar gemaakt voor de winter.

Alhoewel er zowat het hele jaar dus geen bezoek mogelijk is geweest, hebben we toch de nodige publiciteit gehad met dit project. De Leeuwarder Courant is twee keer langs geweest: op 29 mei werd een prachtige foto gepubliceerd van het leeghalen van de kas en op 12 oktober verscheen er een artikel met foto vanwege de beperkte openstelling voor de leden. Ook het veel gelezen huis-aan-huisblad de SA! wijdde naar aanleiding van deze ondanks corona toch wel feestelijke dag een artikel met foto aan de kas. Deze artikelen zijn bij dit verslag gevoegd.

Om de organisaties te bedanken die de vernieuwing van het dak van de plantenkas mogelijk hebben gemaakt, zijn begin augustus 2020 enkele banners opgehangen.

De banner op het buitenhek van het kassencomplex hangt er nog steeds zodat deze bekeken kan worden door de wandelaars in de overtuin van Lycklamahûs waar het kassencomplex ligt.

Al met al kijken we met veel voldoening terug op de mooie project. Het is een prettige gedachte dat ook toekomstige generaties volop van het kassencomplex kunnen genieten.

Heleen Verhage
Penningmeester Vereniging Vrienden van de Tropische Kas

Beetsterzwaag, februari 2021

Bijlages:

- Artikel Leeuwarder Courant 12 oktober 2020
- Artikel SA 14 oktober 2020
- Foto impressie vervanging dak
- Rapportage op website Iepen Mienskipfûns

20 fryslân

De Tropische Kas met een nieuw dak in een lichtgroene kleur die doet denken aan vroeger. Links bestuurslid Heleen Verhage, rechts Agnes Cranendonk, lid van de groengroep. FOTO RENS HOOYENGA FOTO RENS HOOYENGA

Tropische Kas: nieuw dak met oude kleur

SASKIA VAN WESTHREENEN

BEETSTERZWAAG Met een ingetogen feestje vierden de vrijwilligers en leden van de Tropische Kas in Beetsterzwaag dit weekeinde de ingebruikname van een nieuw dak.

Het was de slotouverture van vier maanden lang zwoegen. Alle planten moesten in mei uit de kas, er werd geveerd, het grind uit de grindbakken werd gewassen en vervolgens moesten alle planten er weer in.

De bloemenkas staat er nu zo'n honderd jaar. In 1984 was het dak voor het laatst vernieuwd. Het hout ging rotten en de kunststof platen werden lek en vies. Met hulp van fondsen en vrijwillige bijdragen harkte het bestuur 100.000 euro bij elkaar voor grondige renovatie.

Het nieuwe dak ligt op de oorspronkelijke muur van oude Friese geeltjes. Het is van aluminium en heeft dubbel glas. „We kunnen

er zo'n veertig jaar mee vooruit”, zegt penningmeester Heleen Verhage. Het frame kreeg een lichtgroene kleur, precies de kleur die de binnenkant eerst ook had.

Met dank aan de coronamaatregelen kon de klus voor de zomer al van start. Bezoek was immers amper meer mogelijk. De cactussen verhuisden tijdelijk naar een van de twee oranjeieën en de collectie orchideeën ging naar de ontvangstkas. „Die hebben het daar zwaar gehad”, zegt Verhage. „Ze moeten het warm en vochtig hebben. Maar we krijgen ze er weer bovenop.” Leden en vrijwilligers vergaapten zich zaterdag vooral aan de lichtinval. Wie in de kas staat kan voor het eerst door het dak de hemel zien.

Grietman Jan Anne Lycklama à Nijeholt legde in 1869 het fundament voor het kassencomplex in Beetsterzwaag. De bloemenkas stamt uit 1920. Komend jaar wacht een nieuwe klus; dan is het hout van de druivenkas aan vervanging toe.

Artikel in de Leeuwarder Courant van 12 oktober 2020

TROPISCHE KAS GEBRUIKT 'VERLOREN' JAAR VOOR GROOT ONDERHOUD

Vrienden bewonderen vernieuwde kas

De hoge roze bougainvillea uit 1935 en een enkele plant mochten blijven. Alle andere bewoners van de plantenkas in kascomplex de Tropische Kas bivakkeerden maandenlang op een andere plek. De afgelopen zomer is druk gewerkt aan de vernieuwing van de plantenkas.

De lichtgroene kleur ligt zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke kleur. FOTO: SIETSE DE BOER

RENSKE WOUDESTRA

BEETSTERZWAAG Dit jaar geen duizenden bezoekers voor de Tropische Kas en eigenlijk kwam dat wel goed uit. "Het was wel praktisch dat we dicht waren", stelt penningmeester Heleen Verhage. In juni startte een ingrijpende renovatie van de grote, deels glazen, plantenkas. "In 1985 was een nieuwe houten opbouw geplaatst maar deze begon nu te rotten. Houtwerk aan de kas vraagt ook veel onderhoud en tijd van onze vrijwilligers. We wilden nu iets wat vijftig jaar zo goed als onderhoudsvrij is."

Waar doorgaans de Appeldag het seizoen afsluit, was er nu voor leden van de vriendenvereniging een bescheiden

alternatief. Zo'n 35 Vrienden maakten zaterdag van de gelegenheid gebruik om het bijna afgebouwde nieuwe dak van de plantenkas te bewonderen. "Moai hè? Sa sjochst nochris wat", zegt een bezoeker.

Heleen Verhage heeft net de werking van het verwarmingssysteem uitgelegd. Boven de betonnen plantenbakken, die stammen uit de tijd van de bouw in 1920, loopt de groene verwarmingsbuis; onder de bakken voert een rode buis het koude water af. Dat systeem is gebleven, het was nog in orde. De plantenbakken kregen een opknapbeurt en een aantal andere authentieke onderdelen van de kas bleven: de tussenwand die in het ach-

terste gedeelte vochtige lucht vasthoudt voor de orchideeën en ook het entreeportaal bleef goeddeels intact.

Robuuster

Het nieuwe dak van de plantenkas is gemaakt van metaal, een stuk robuuster dan het houten frame van voorheen. En dat was noodzakelijk. "In het glas zit nu dubbel geïsoleerd glas met zonwering. Dat is een stuk zwaarder, dus daar moest de constructie op worden aangepast. Een leuk detail is de kleur, lichtgroen. Die is zo goed mogelijk bij de oorspronkelijke kleur gezocht." Aan de buitenkant is de oorspronkelijke donkergroene kleur gebleven. De kassenbouwer legt volgende week de laatste

glasplaten. Inclusief een nieuwe cv-ketel komt de investering op zo'n 100.000 euro.

Terugverhuisd

Dit seizoen zijn er nauwelijks inkomsten uit rondleidingen en de verkoop van planten en consumpties. "We zijn deze zomer een paar weken open geweest, maar het bleek niet haalbaar. Wat wel goed uitpakt is dat we nu deze kas hebben. Ons geluk is dat we de financiering voor de coronacrisis al rond hadden, dus konden we gewoon aan de slag. Qua inkomsten kunnen we dit jaar wel overbruggen."

De afgelopen twee weken zijn alle planten terugverhuisd naar de plantenkas. "De orchideeën ha yn de úntfangstkas stien, de oare planten en kaktussen yn oare kassen", legt vrijwilliger Sjoukje Hemminga uit. De hoge bougainvillea hebben ze zoveel mogelijk teruggesnoeid. "Dy koe der net út. Myn heit, Geert Hemminga, hat dy as stekje yn 1935 hjir delset." De planten en cactussen staan nu weer netjes in het schoongewassen grind van de betonbakken. "Allinnich de orchideeën ha te lijen hân fan it útfanhúzjen."

De Knipe rechtgezet

DE KNIPE Vorige week besteed- dorp wel vaker gebeurt, maar

FOTO IMPRESSIE VERVANGING DAK PLANTENKAS IN BEETSTERZWAAG

De houten opbouw van de oude kas is gesloopt. De oude muurtjes van de Friese geeltjes (een bepaald type baksteen) zijn blijven staan. Het authentieke houten portaal en de scheidingswand tussen het droge compartiment (o.a. voor de cactussen) en het vochtige compartiment (o.a. de orchideeën) van de kas zijn eveneens blijven staan.

De bouw van de nieuwe kap door VOKA kassenbouw uit Emmen is in volle gang. Omdat ook het dak van isolatieglas zal worden voorzien, is een vrij zware staalconstructie nodig. Dankzij de gekozen kleur (licht groen) blijft de oorspronkelijke uitstraling behouden.

Vanwege corona is de kas gesloten voor bezoekers. Op 10 oktober a.s. is er een beperkte openstelling voor onze leden.

Links: De opbouw is klaar en het zonwerende isolatieglas zit erin. De elektriciteit is vernieuwd, de verwarmingsinstallatie aangepast. De vrijwilligers hebben de bakken (en alles wat er onder zit) opgeknapt en de planten weer teruggeplaatst.

Onder: De banner die we hebben laten maken om de geldgevers te bedanken. Deze banner hangt zowel op het terrein zelf als buiten het kassencomplex naast de entree.

1869

2004

1985

2020

renovatie plantenkas mede mogelijk gemaakt door

www.tropischekas.nl

